

РЕШЕНИЕ

№ 214

гр. Шумен, 18.08.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ШУМЕН, СЪСТАВ I, в публично заседание на шестнадесети август през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Константин Г. Моллов

Членове: Румяна В. Райкова
Петранка Б. Петрова

при участието на секретаря Татяна Св. Тодорова
като разгледа докладваното от Петранка Б. Петрова Въззивно гражданско дело № 20233600500346 по описа за 2023 година

Производство по чл. 258 и сл. от ГПК.

С Решение №107/04.07.2023 г. по гр.д. №236/2023 г. РС – Велики Преслав е уважил предявените от Г. И. Й., ЕГН ***** срещу Основно училище „.....“ с. Риш, общ. Смядово, обл. Шумен искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т.1 и т. 2 от КТ, като е признал за незаконно прекратяването на трудовото правоотношение с Г. И. Й., извършено със Заповед №Д07-244/24.11.2019 г. на Началника на РУО – Шумен, на осн. чл. 328, ал. 1, т. 10 КТ, поради придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, като го отменя по иск с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1 КТ и възстановява Г. И. Й., на длъжността „Директор“, с работно място Основно училище „.....“ с. Риш, общ. Смядово, обл. Шумен, която е заемала преди прекратяване на трудовото й правоотношение, по иск с пр. основание чл. 344, ал. 1, т. 2 от КТ. С решението ответникът е осъден да заплати по сметка на ВПРС държавна такса в размер на 160 лева – дължима по двата обективно кумулативно съединени иска и да заплати на ищцата 1390 лв. – сторените по делото разноски.

Недоволен от така постановеното решение останал ответника ОУ „.....“ с. Риш, който обжалва решението на районния съд, като сочи доводи за незаконосъобразност на решението и при неправилно анализирана фактическа обстановка по делото, по изложени съображения. Моли да решението да бъде отменено изцяло и вместо него постановено друго, с което да бъдат отхвърлени предявените от ищцата обективно съединени искове и присъждане на разноски.

В срока по чл. 263 от ГПК, въззиваемата страна е депозирала отговор на жалбата, в който излага, че решението е правилно, валидно и законосъобразно и моли да бъде потвърдено. Претендира разноси.

Въззивната жалба е подадена в законоустановения срок и срещу подлежащ на обжалване акт, от лице, имащо правен интерес да обжалва първоинстанционното решение, поради което същата се явява допустима.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните въззивни основания в жалбата.

На първо място въззивният съд следва да посочи, че по предявените от ищцата искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1, т. 2 и т. 4 от КТ за признаване на уволнението ѝ за незаконосъобразно, извършено с процесната Заповед №РД07-244/21.11.2019 г. и за възстановяване на ищца на заеманата преди уволнението длъжност и за задължаване на ответника да извърши поправка на основанието за уволнение, вписано в трудовата книжка е било образувано гр.д. №25/2020 г. по описа на РС – Велики Преслав. С Решение №60/22.06.2020 г. ВПРС е отхвърлил предявените претенции, а решението не е било обжалвано от заинтересуваните страни пред въззивна инстанция. С Решение №36/18.05.2023 год. по гр.д. № 1032/2023 г. по описа на ВКС, IV г.о. е отменено влязлото в сила Решение №60/22.06.2020 г., постановено по гр.д. №25/2020 г. по описа на РС - Велики Преслав и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на районния съд от фазата на изготвяне на доклад по делото.

В изпълнение указанията на върховната инстанция е образувано гр.д. №236/2023 г. по описа на ВПРС. С влязло в сила определение първоинстанционният съд е прекратил производството по иска с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 4 от КТ, поради оттеглянето му. ВПРС е постановил Решение №107/04.07.2023 г., с което е признал за незаконно уволнението на ищцата, извършено със заповед №РД07-244/21.11.2019 г. на Началника на РО Шумен, на основание чл. 328, ал. 1, т. 10 КТ, поради придобито право на осигурителен стаж и възраст, като го отменя и възстановява ищцата на заеманата преди уволнението длъжност „директор“. Това решение е предмет на въззивна проверка.

Настоящият съдебен състав намира, че обжалваното първоинстанционно решение е валидно и допустимо. Същото е и правилно и на основание чл. 272 ГПК въззивният съд препраща към мотивите му, като във връзка с доводите на страните е необходимо да се посочи следното:

В жалбата се излага довод, че по аргумент от чл. 21 от ЗЗДискр. след като училището си е платило наложената санкция, влязлото в сила решение на Комисията за защита от дискриминация на Република България, с което е установено, че е извършена дискриминация по признаци „възраст“ и „лично положение“ спрямо ищцата при прекратяване на трудовото правоотношение не измества правото на работодателя едностранно да прекрати трудовия договор на основание чл. 328, ал. 1, т. 10 КТ, когато ищецът не е поискал да се възползва от специалните условия за пенсиониране на учителите

и не са налице общите условия по чл. 68 КСО. Поради това счита, че ВПРС разглеждайки отново спора от друг състав на съда не е следвало да игнорира практиката на ВКС, обективизирана в Решение №58/29.05.2018 г. по гр. д. №1544/2017 г. на IV г.о. и изброените в него решения, съгласно която право на работодателя е да прецени при прекратяване на правоотношението с учител по чл. 328, ал.1, т. 10 КТ при придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст коя разпоредба да приложи – както общата разпоредба на чл. 68 КСО, така и специалната норма на чл. 68в КСО.

Това е и спорният въпрос между страните. Ответникът твърди, че се е съобразил с нормата на закона и предоставената му от него възможност, като констатирайки, че ищцата е придобила право на ранно пенсиониране /чл. 69в КСО/ е прекратил законосъобразно трудовото й правоотношение. Ищцата продължава да поддържа, че след измененията на нормативната уредба от 01.01.2016 г. работодателят може да прекрати трудовото правоотношение с учител на основание чл. 328, ал.1, т. 10 КТ само при придобиване право на „пълна“ пенсия в общата хипотеза на чл. 68 КСО, но не и в хипотезата на чл. 68в КСО и злоупотребявайки с правата си работодателят я дискриминирал по признак „възраст“ и „лично положение“ при прекратяване на трудовото правоотношение.

В конкретния случай работодателят е обективизирал волеизявление за прекратяване на трудовото правоотношение с ищцата на основание чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ вр. с чл. 69в КСО, считано от изтичане на законовия срок от 90 дни, с посочена причина "придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст" чрез отправянето на писмено предизвестие, връчено на 26.08.2019 г. Следователно, правно релевантно към предмета на въззивната проверка е дали към датата на отправяне на писменото предизвестие в полза на работодателя е съществувало потестативното право за прекратяване на ТПО и дали същото е законосъобразно упражнено.

В тежест на ищеца е да докаже съществуване на валидно трудово правоотношение с ответника, което е прекратено с процесната заповед. Прекратяването на трудовото правоотношение на посоченото основание е обективно и безвиновно, което предполага необходимост работодателят да докаже, че в случая по отношение на ищцата следва да се приложи специалната норма на чл. 69в от КСО, а не общата на чл. 68 от КСО, че на това основание ищцата е придобила право на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст.

От събраните доказателства се установява, че между ищеца и ответника е съществувало валидно трудово правоотношение, възникнало още на 01.09.1982 г., като ищцата изпълнявала първоначално длъжността „възпитател“, а впоследствие „редовен начален учител“ и след това „учител“ при ответника, като с трудов договор №РД-07-6/31.08.2017 г. считано от 01.09.2017 г. ищцата е била назначена на длъжността "директор" при ответника с място на работа ОУ „.....“, с. Риш, общ.Смядово, обл. Шумен до заемане на длъжността въз основа на конкурс. Трудовото правоотношение било прекратено със Заповед №РД07-244/21.11.2019 г. на Началника на РУО – Шумен на основание чл. 328, ал. 1, т. 10, предл. първо от КТ, вр. чл. 217, ал. 2 от ЗПУО и чл. 3, ал. 2, т. 28 от ПУФРУО и при условията на чл. 326, ал. 2 от КТ, считано от 22.11.2019 г., с посочена причина - „придобито

право на пенсия за осигурителен стаж и възраст", връчена на ищеца на 21.11.2019 г.

Съобразно разпоредбата на чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ (в редакцията към датата на процесното уволнение бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г.) работодателят може да прекрати трудовия договор, като отправи писмено предизвестие до работника или служителя в сроковете по чл. 326, ал. 2 при придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, при навършване на 65-годишна възраст – за професори, доценти и доктори на науките, освен в случаите на § 11 от ПЗР на ЗВО.

Придобиването на правото на пълна пенсия е уредено в разпоредбата на чл. 68 КСО. Съгласно чл. 68, ал. 1 и ал. 2 от КСО (изм. бр. 61 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.) право на пенсия за осигурителен стаж и възраст се придобива при навършване на възраст 60 години и 10 месеца от жените и 63 години и 10 месеца от мъжете и осигурителен стаж 35 години и 2 месеца за жените и 38 години и 2 месеца за мъжете. От 31 декември 2016 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година, както следва: 1. до 31 декември 2029 г. възрастта за жените се увеличава с по 2 месеца за всяка календарна година, а от 1 януари 2030 г. – с по 3 месеца за всяка календарна година до достигане на 65-годишна възраст; 2. до 31 декември 2017 г. възрастта за мъжете се увеличава с 2 месеца, а от 1 януари 2018 г. – с по 1 месец за всяка календарна година до достигане на 65-годишна възраст. (2) От 31 декември 2016 г. осигурителният стаж по ал. 1 се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на осигурителен стаж 37 години за жените и 40 години за мъжете.

С разпоредбата на чл. 68а (Нов – ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) от КСО е предвидена възможността за ранно пенсиониране, а с чл. 69в (Нов – ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) от КСО – условията за ранно пенсиониране на учителите. Последната разпоредба е специална спрямо общата норма за пълна пенсия по чл. 68 от КСО и спрямо общата такава за ранно пенсиониране – чл. 68а от КСО.

Жалбоподателят се позовава на Решение №58/29.05.2018 г. по гр. д. №1544/2017 г. на IV г.о. и изброените в него решения, в които действително е прието, че работодателят има право да прекрати едностранно, на основание чл. 328, ал. 1, т. 10 КТ, трудовото правоотношение с учител както при придобиване на пълна пенсия за осигурителен стаж и възраст, така и при т. нар "ранно пенсиониране" по чл. 69в от КСО. Според настоящия съдебен състав тази практика обаче е загубила актуалност и е неприложима за прекратяване на трудовото правоотношение с учител след 01.01.2016 г., когато са приети нова т.10а на чл. 328, ал. 1 от КТ /ДВ, бр. 98 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г./ и чл. 68а от КСО/ ДВ, бр. 61 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г./ озаглавен "Пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер". Актуалната съдебна практика приема, че след измененията на относимата нормативна уредба от 01.01.2016 г. с разпоредбите на КСО за ранно пенсиониране е уредено лично субективно право на работниците и служителите, поради което то не може да се упражни от работодателя. Посредством тези разпоредби законодателят е разграничил основанието за прекратяване на трудовото правоотношение поради придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, уредено в чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ от възможността

за прекратяване на трудовото правоотношение, когато на работника или служителя е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а от Кодекса за социално осигуряване. След измененията работодателят вече има право да прекрати трудовото правоотношение с учител на основание чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ само в случаите на придобито право на пълна пенсия за осигурителен стаж и възраст. В случаите на ранно пенсиониране на учителите при условията на чл. 69в от КСО работодателят няма такова право. Такава е приложимата в настоящата хипотеза актуална практика на ВКС, която се съдържа в решения №123 от 30.05.2017 г. по гр. д. №3817/2016 г. на IV ГО, № 43 от 22.07.2019 г. по гр. д. № 2035/2018 г. на III ГО, определение № 5/07.01.2021 г. по гр. д. № 2858/2020 г. на III ГО, определение №177/12.03.2021 г. по гр. д. №3374/2020 г. на III ГО, Определение №60742 от 01.11.2021 г. на ВКС по гр. д. №3426/2021 г., III г. ГО, като в последния акт на върховната инстанция е посочено, че новата пояснителна редакция на разпоредбата на чл. 328, ал. 1, т. 10 КТ е допълнителен аргумент в полза на тълкуването на нормите, приложимо още след законодателните изменения, влезли в сила на 01.01.2016 г., а не едва с изменението в ДВ, бр. 107/2020 г. Така и първоинстанционният съд правилно е достигнал до извода, че възприетото и залегнало в закона изменение на цитираната норма е било за да се сложи край на порочната практика за ранно пенсиониране на учителите без тяхно съгласие, която на първо място ги поставя в по-неблагоприятно положение спрямо останалите работници и служители, които се пенсионират при общите условия и на второ място, води до получаване на по-ниска пенсия.

С оглед на изложеното неоснователен е доводът на жалбоподателя, че при прекратяване на трудовото правоотношение с учител по чл. 328, ал.1, т. 10 КТ право на работодателя е да прецени дали да бъде приложена нормата на чл. 68 или на чл. 69в от КСО и това право не подлежи на съдебен контрол.

В конкретния случай безспорно е установено и не е спорно между страните, че към датата на прекратяването на съществувалото трудово правоотношение – 21.11.2019 г., ищцата не е придобила право на пенсия по общия ред. Такова право е щяла да придобие и е могла да упражни на 08.12.2020 г. (повече от година след прекратяване на трудовото ѝ правоотношение), и то в случай че към тази дата е имала и изискуемия общ осигурителен стаж от 35 години и 10 месеца. Към 21.11.2019 г. ищцата е имала навършени 57 години и 10 месеца и придобит учителски осигурителен стаж 25 години и 8 месеца, тоест са били налице условията за ранно пенсиониране по чл. 69в от КСО. От материалите по делото се установява, че ищцата не се е възползвала от правото си на ранно пенсиониране, като след прекратяване на трудовото ѝ правоотношение се е регистрирала в Дирекция „Бюро по труда“, гр. Велики Преслав с цел намиране на работа. Нещо повече, ищцата изрично е заявила желанието си да не се възползва от възможността за ранно пенсиониране, като това обстоятелство е било доведено до знанието на работодателя ѝ, който въпреки това е прекратил трудовото ѝ правоотношение.

С влязло в сила Решение № 540/24.11.2022 г. на Комисия за защита от дискриминация на Република България, поправено с Решение № 565/22.12.2022 г. (досежно името на

жалбоподателката), е прието за установено, че директорът на Основно училище “.....”, с. Риш, общ. Смядово е извършил дискриминация по признаци „възраст“ и „лично положение“, като е нарушил нормата на чл. 21 от ЗЗДискр по отношение на ищцата в настоящото производство, като не е приложил еднакви критерии при едностранното прекратяване на трудовия й договор на длъжността „учител“ по чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ. Със същото решение е прието за установено, че началникът на РУО – Шумен е извършил дискриминация по признаци „възраст“ и „лично положение“, като е нарушил нормата на чл. 21 от ЗЗДискр по отношение на ищцата в настоящото производство, като не е приложил еднакви критерии при едностранното прекратяване на трудовия й договор на длъжността „директор“ на Основно училище “.....”, с. Риш, общ. Смядово по чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ.

Решението на КЗД не поражда сила на пресъдено нещо, както едно съдебно решение, но е административен акт и за проверката на неговата законосъобразност е предвиден съдебен ред /чл. 68 ЗЗДискр/. В установителната част, касаеща факта на дискриминация, решението на КЗД не е било обжалвано и е влязло в сила. Ответникът, в случай, че не е бил съгласен с установяването на засягащия го факт, е могъл да го подложи на проверка от административния съд, което не е сторил. Така решението на КЗД служи за доказване на установеното с него нарушение. За да се неутрализира неговото правно значение следва да му се противопоставят други, равни, или с по-голяма тежест правопрекратяващи, правоизключващи или правоизменящи факти. Такива не са въведени и доказани от ответната страна, имаща интерес да установи, че правото на равно третиране при прекратяване на трудовото правоотношение с ищцата не е било нарушено. Следователно, щом не е разколебано по предвидения в ЗЗДискр. и АПК ред, или по друг начин в настоящото спорно исково производство по реда на ГПК установеното нарушение от КЗД и съобразявайки всички нови писмени доказателства, представени пред ВКС, съдът приема, че работодателят е злоупотребил с правата си при прекратяване на трудовото правоотношение с ищцата, дискриминирайки я по признаци „възраст“ и „лично положение“.

Правото на работодателя по чл. 328, ал.1, т. 10 КТ не изключва приложното поле на чл. 8 КТ, което е по-широко и засяга включително упражняването на съществуващи права. Действително, правната възможност по чл. 328, ал. 1, т. 10 от КТ е допустимо и възможно само по себе си правно действие на работодател, но тази правна възможност в случая работодателят е използвал при злоупотреба с права в нарушение на чл. 8 от КТ във вр. с чл. 21 от ЗЗДискр.

Ето защо настоящата инстанция напълно споделя извода на районния съд, че съобразявайки всички нови доказателства, представени пред ВКС /статия за конкурс за директори в 13 училища в Шуменска област, обявен през лятото на 2022 г., както и Заповед № РС 15-1/05.07.2022 год. на РУО – Шумен, от която се установява, че конкурс за заемане на длъжността „директор“ е бил обявен и за ответното ОУ “.....”, с. Риш, общ. Смядово и решението на КЗД/, работодателят е злоупотребил с правата си при прекратяване на трудовото правоотношение с ищцата, като еднолично и без да се интересува от желанието на учителя да продължи да работи до придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж

и възраст по общия ред, е прекратил трудовото правоотношение на ищцата, като неоснователно дискриминирайки я по признак „възраст“ и „лично положение“ е приложил нормата на чл. 68в КСО.

По изложените съображения предявеният иск с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1 от КТ за признаване на уволнението за незаконно и неговата отмяна се явява основателен и правилно е бил уважен от първоинстанционния съд.

Основателността на главния иск обуславя извод за основателност и на иска с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 2 от КТ за възстановяване на въззиваемата на заеманата преди уволнението длъжност "директор".

Доколкото крайните изводи на двете инстанции съвпадат, атакуваното решение следва да бъде потвърдено изцяло.

При този изход на спора, на основание чл. 273 вр. чл. 78, ал. 3 ГПК право на разноси има единствено въззиваемата страна, но по делото не са представени доказателства за извършени такива във връзка с производството пред ШОС, поради което такива не й се присъждат.

Водим от горното и на основание чл. 272 ГПК, Шуменският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение №107/04.07.2023 г. по гр.д. №236/2023 г. по описа на РС – Велики Преслав.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС на РБългария в едномесечен срок, който започва да тече от 30.08.2023 г., съгласно чл. 315, ал. 2 ГПК.

Препис от решението да се връчи на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____